

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zastopuje lastna državna oblast. Za zadovoljevanje nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

Ciril A. Zebot

Novi družbeni in politični razvoj v Jugoslaviji se giblje v smeri naraščajočega pritiska za uveljavljanje izvršne suverenosti republik. Pritisk v tej smeri je zaradi izrazitih kulturnih posebnosti ter križnega gospodarskega izkoriščanja in zaposlavljanja posebno močan in vztrajen v Sloveniji. Ta razvoj narekuje tudi Slovencem v svetu, da podprejo novo slovensko državno in demokratično uveljavljanje.

Ciril A. Zebot

LETNIK XXIII. — VOLUME XXIII. — SEPT 1972 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

ŠTEVILKA 8 & 9 — NUMBER 8 & 9

Zadnje dejanje Baragovega postopka

Sv. oče, tako je naslednja stopnja procesa, sedaj izda važen odlok "de hereditate virtutum", odlok, s katerim izjavi, da je imel škof Baraga kreposti v junaški meri. Ta odlok pomeni, da sv. oče izjavlja in ugotavlja, da je imel Baraga junško stopnjo kreposti in da mu zato lahko sledimo ter ga posnemamo brez nevarnosti za svojo vero in npravno življenje (fides et mores). S tem bo dano dovoljenje, da Baraga lahko častimo javno: V javnih molitvah in v cerkvah. Škof Salatk dobi od sv. očeta lahko dovoljenje, da tako javno čestuje v njegovi škofiji takoj po končanem apostolskem procesu v Marquetteu, torej še preden izde tak odlok za vesoljno cerkev.

Seveda je Jože Godina takoj vprašal, kdaj bo potem slovensko razglasenje škofa Baraga v baziliki sv. Petra, odgovoril: "Po novih določilih bo škof Salatk imenoval posebno komisijo za ugotovitev čudežev. Če so že znani taki primeri — navadno so to ozdravljenja — in bo zavedna komisija do konca apostolskega procesa uradno ugotovila dva taka primera, se spisi o čudežih oddajo v Rim hkrati z izgotovljenim apostolskim postopkom. Dan slovenskega razglasenja določa seveda papež sam v skladu s primernostjo takega dejanja. Ker se bo Baraga pred svetom štel prvenstveno za ameriškega svetnika, bo papež iskal primeren datum, ki bi bil posebno učinkovit v Severni Ameriki. Nas Slovencev to ne moti. Za nas bo taka slovesnost nekaj velikega, kateri koli dan bo že.

Ce pa škof Salatk dveh takih čudežev s spisi o apostolskem procesu še ne bo mogel prinesiti, bo pač dovoljen verski kult Baraga, toda na slovensko razglasitev blaženim bo treba čakati eno, deset, dvajset let, dokler pač ne bo dveh potrjenih čudežev. Moje osebno mnenje je, da za takega heroičnega svetnika, kot je bil Baraga in potem, ko bo javno čestuje že dovoljeno, ne bo treba dolgo čakati, tudi če ob zaključku procesa še ne bi bilo takih čudežev. Toda gotovo je, da pred slovesnostjo proglasitve morata biti dva prava čudeža."

Pogovor s strokovnjakom za postopke prišteta k blaženim in svetnikom je za vse častilce Federika Baraga zelo zanimivo sporočilo. Upamo, da bodo v Marquetteu letos krepko poprijeli za to delo ter izpolnili vsa pričakovanja.

"Družina" 9-1972

POZNO SPOZNAVANJE: 'POPRAVLJAMO NAPAKO'

Danes ob 9. uri dopoldne se bo v Ljubljani začel ustanovni občni zbor Zadrzne zveze Slovenije, ki naj bi združevala in razvijala slovensko kmetijsko zadrznštvo. Vsekar pomemben datum in pomembno dejanje, posebno še, ker smo se v razdobju "zadrznega brezvladja" po razpustu prejšnje zadrzne zveze vnovič prepričali, da zadrznštvo v resnici potrebuje svoj vrh. To bi se sicer lahko naučili tudi iz naše bogate zadrzne preteklosti (Spomnimo naj na brata Vošnjaka, na Hribarja, Kreka ali dr. Zerjava, na Zadrzno zvezo, ustanovljeno 1903, in druge zadrzne organizacije, ki so Slovenijo uvrščale v zadrzno najbolj razvit predel sveta), toda zmotno smo ocenili, da se je zadrznštvo prežvelo. To zmotno sedaj trudoma popravljamo. Sicer pa tega ne delamo prvič...

Dolenjski list, 6. julija 1972

• Mohorjeva družba v Celju je ustanovila dve knjžnji nagradi: Finžgarjevo za slovenske knjževne ustvarjalce ter Sanežičevo za slovenske časnikarje in publiciste.

60 LETNICA SLOVENSKEGA KOMISARIATA SV. KRIŽA

Letos obhajajo slovenski frančiškani 60 letnico obstoja komisariata Sv. križa. Zelo pomemben jubilej ne samo za o. frančiškane, ampak na sploh za vse Slovence. Saj je bil slovenski frančiškanski komisariat tista gonilna sila, ki je ohranjal vero in slovensko besedo od vsega početka do danes.

Leta 1906 je prišel v Ameriko agilni, mladi slovenski frančiškan p. Kazimir Zakrajšek. Prav v dobi, ko so Slovenci v večjem številu prihajali v Ameriko s "trebuhom za kruhom". P. Kazimir je pričel svoje misijsko delo v New Yorku in od tu obiskoval slovenske naseljenice ter jih versko in narodno ohranjal. Že leta 1909 (4. marca) je izšla 1. številka mesečnika Ave Maria. Urednik je bil seveda p. Kazimir. On je tudi organiziral "Rafaelovo društvo za slovenske naseljenice v Ameriki".

Njegova delavnost in uspehi so vzbudili doma v Sloveniji veliko zanimanje. Tudi škof dr. A.B. Jeglič je bil ves navdušen. Slovenska provinca v

Ljubljani je dala p. Kazimirju vso možno oporo. Leta 1912 (13. julija) je dobil tedanji provincial v Ljubljani, p. Angelik Mlejnik dovoljenje od svete stolice za ustanovitev komisariata province Sv. križa v ZDA. Generalni minister frančiškanskega reda p. Pacificus Monza je z odlokom od 1. avgusta 1912 pooblastil provincialno vodstvo Sv. križa v Ljubljani, da ustanovi komisariat v Ameriki. Na seji provincialnega definitorja v Ljubljani, je bil soglasno izvoljen za prvega komisarja p. Kazimir Zakrajšek. P. Kazimir Zakrajšek je tudi poskrbel, da so poleg verskega mesečnika Ave Maria dobili tudi slovenski tednik "Sloga", ki je pričela izhajati v Clevelandu pod uredništvom Fathra Berka, pozneje so tednik kupili slov. frančiškani v New Yorku dokler ni nastala potreba po slovenskem dnevniku. Novi dnevnik, ki je nasledil "Slogo" se je imenoval "Edinost". Iz "Edinosti" se je pozneje razvil "Ameriški Slovenec", ki je lani obhajal 75 letnico obstanka.

Leta 1923 so slovenski frančiškani blizu Lemonta kupili farmo in tam zgradili leseno cerkvice in samostan. Leta 1925 se je tudi Ave Maria preselila v Lemont kjer je danes krasni samostan s cerkvico Marije Pomagaj, naše Ameriško Brezje in z Domom za duhovne vaje ter prelepim parkom z lurško vodino in Rožniško dolino. Ni lepšega prostora za duhovno obnovo pa tudi za pošteno razvedrilo kakor na samostanskem gričku v Lemontu. Tukaj poleg ustanovitelja p. Kazimira Zakrajška, njegovih naslednikov in drugih slov. frančiškanov, počiva tudi slovenski škof-begunc dr. Gregorij Rožman. Od leta 1925 je sedež slovenskega komisariata — sedaj mu pravijo kustodija na ameriških Brezjah v Lemontu. Sedanji kustos je p. Blaž Cemažar.

Naj bo božje in Marijino varstvo še tudi naprej nad slovenskim komisariatom v delu za božje kraljestvo med Slovenci na ameriški zemlji!

MG

AVSTRIJSKI KOMENTAR K TITOVEMU OBISKU V MOSKVI

Dunajski tednik "Die Furche" prinaša 7. junija na prvi strani komentar k Titovemu obisku v Moskvi, v katerem ugotavlja, da Tito ni dobil za svoj 80. rojstni dan samo Leninevega odklovanja, marveč da so mu tudi kitajski komunisti zapisali, da je "velik državnik in prijatelj miru". Komentar povzame svoje opazovanje takole:

"Ideološko soglasje se je poglobilo (Tito v Moskvi: "Lenin mi je pri izgradnji socializma vir navdihov") — "lastna pot" Jugoslavije je postala "socialistični poskus" (smoupravna delavcev, demokratična stranka svetov višja stopnja decentralizacije), vendar niso zanemarjali "socialistična načela". Jugoslavija mora premagati v "socialističnem duhu" nacionalistične težave, ki zaradi sosednjih socialističnih dežel tudi Moskvi niso vedno prijete.

"Poživilo bodo gospodarske odnose med Sovjetsko Zvezo in Jugoslavijo, na kredite, ki si jih Beograd že dolgo želi, ne bo treba več čakati. Sovjetska Zveza potrebuje nujno mnoge stvari, ki jih Jugoslavija ne more več tako dobro prodajati v Zapadni Evropi in zlasti ne v deželah Evropske skupnosti, med njimi ne nazadnje poljedelske pridelke. Jugoslavija sme tako tudi upati, da se bo dvignila stopnja zaposlitve in da bo mogla tako nekoliko zavreti odhod delovnih sil na Zapad, česar nobena socialistična država ne vidi rada. Pojavilo se bo tudi nekaj "vzhodnega turizma", sprva seveda še zelo "prečiščena".

"Glede evropske varnostne konference, ki jo na Vzhodu raje imenujejo konferenco "za znižanje napetosti in za sodelovanje", pa se kažejo še vidne razlike. Jugoslavija si prizadeva, da bi bila "konferenca držav" in ne konferenca "blokov". Sovjetska Zveza daje prednost "konferenci blokov", v kateri bi bila njena vodilna vloga vsekakor bolj drastična. Jugoslovani žele, kot Bruno Krajšky, govoriti ne samo o Srednji Evropi, marveč tudi o Srednji Evropi, kamor spada dejansko tudi Bliznji Vzhod — tega pa Sovjeti zopet ne želijo. Če bodo to hoteli tudi ZDA, se bo moralo šele pozati (in s tem tu-

Dr. Stan. Haidasz, M.P. za Parkdale — ski predsednik mu izreka zadovoljgovori z ministerkim predsednikom g stvo, ker bo Dr. Haidasz spet kandidiral. P.E. Trudeau — jem v Ottawi. Minister- (Ottawa, julij 1972)

KNJIGE IN REVIE

KIRCHE FÜR DIE WELT.

Eine Festschrift zum Jubiläum: 900 Jahre Diözese Gurk/Kärnten. 1072—1972. Celovec: Skofijški ordinariat. Uredila Kurt Erker in Anton Fritz.

Za 900 letnico ustanovitve krške škofije je izšla spominška knjiga CERKEV ZA SVET. Knjiga je tiskana na odličnem papirju in tudi bogato ilustrirana, vključuje pa tudi na koncu reklame, med katerimi je edino oglas Mohorjeve družbe dvojezično.

Zgodovinski del prinaša listo dosedanjih škofov ter dva sestava o zgodovini škofije. Slovenskega je prispeval prelat Aleš Zechner. V drugem delu o cerkvenem občestvu je prispevale poslednje slovenskega duknopastirske urada ter ravnatelja doma v Tinjah Jožeta Kopečnika "Aufbauen auf der eigenen Tradition" — Gradnja na lastnem izročilu.

V tretjem odseku "Duh oblikuje dela" je prispevek Vinka Zwitterja "Ein Volk findet Ruckhalt bei seinen Priestern" — Ljudstvo najde zaslombo pri svojih duhovnikih. Msgr. dr. Janeu Hornböck, ravnatelj Mohorjeve družbe, je soavtor članka "Navzočnost v javnem mnenju", v katerem poroča o 120 letnem delu Mohorjeve družbe. Jože Kopečnik je tudi soavtor članka "Delo na razvoju vzgojne družbe", v katerem poroča o delovanju katoliškega doma prosvete "Sodalitas" v Tinjah. V odseku o umetnosti ni slovenskega prispevka.

V dodatku je poleg oglasov še filatelistični koticček "Kriščanski motivi na pisemskih znamkah" ter koledar prireditev v 1. 1972.

Pomembnost te knjige — poleg njenega pomena kot proslava 900 letnice obstoja krške škofije — je tudi v tem, da se ni sramovala javno priznati obstoja slovenskih vernikov, kar se je zgodilo tudi že preje v zasedanjih škofijske sinode di ena posledic Niksonovega potovanja! Prav v tej točki se zdi, da v Moskvi še niso položili vseh kart na mizo, tudi Tito ne. Pomagali so si z opisno-ko formulacijo, da imajo o vseh točkah "enake ali podobne poglede".

• Po poročilih iz Vatikana je ena posledica Titovega zbliznevanja z Moskvo postreno nadzorstvo nad delovanjem duhovnikov in zopet večje omejevanje njihove dejavnosti.

KNJIGE IN REVIE

ga članka prelata Zechnerja imajo članki Das slovenische Seelsorgeamt, Das katholische Bildungsheim "Sodalitas" in Tainach, Christliche Bildung bei den Slowenen in der Vergangenheit der 120 Jahre St. Hermagoras Bruderschaft tudi povzete v slovensčini, ki jih je oskrbel dr. Vrbcinc. V ilustracijah so označene kot slovenske: na str. 55 slika g. Kopečnika z dvema vzgojiteljicama "Um die Bildungsarbeit ist man auch im slowenischen Volksteil Kärntens bemüht", na str. 64 fotografija doma v Tinjah z besedilom "Das Katholische Bildungsheim—Katholische dom prosvete "Sodalitas" — im Tainach ubt bedeutenden Einfluss aus das religiöse und geistige Leben der Kärntner Slowenen an", na str. 68 slika pevskega zbora s pok. g. Cigamon z besedilom "60. Jahr-Feier des christlichen Kulturverbandes der Kärntner Slowenen", na str. 77 slika poslopja Mohorjeve družbe z besedilom "Der religiösen Schriftumspflege widmete sich im Kärnten schon fruh die St. Hermagoras-Bruderschaft. Das Hermagoras-Haus in Klagenfurt wurde 1893 erbaut".

Kakor je pozdraviti dejstvo, da je slovensčina zastopana v tej uradni spominški knjigi za 900 letnico krške škofije, je treba ugotoviti, da urednika nista bila dosledna. Zechnerjevemu slovenskemu članku sta dodal posnetek v nemščini, dočim so bili slovenski posnetki dodani samo v primerih, kjer so v nemščini pisani članki govorili pretežno o slovenskem verskem življenju.

Iz spominške knjige še nekaj podatkov:

Okoli leta 400 po Kr. so bili na ozemlju današnje Koroške že trije škofovski sedeži in sicer v Jueni — Podjuni pri Globasnici, v mestu Virunum na Gosposvetem polju in v Teurniji v bližini sv. Petra v lesu.

Slovenski dušnopastirski urad v Celovcu izdaja verski list "Nedelja" v 5.600 izvodih ter "Otrok božji" v nakladi 2.200 izvodov.

Do letošnjega leta je — po pobudi slovenskih salezijancev — 53 župnij podpiralo 129 bogoslovcev v misijskih deželah.

Leta 1971 se je udeležilo raznih tečajev in duhovnih vaj v Katoliškem domu prosvete Sodalitas v Tinjah 1.086 oseb.

Ob začetku prve svetovne

vojne je delovalo na Koroškem 42 prosvetnih društev. Njihova centrala je bila Slovenska krščansko socialna zveza, ki je bila ustanovljena v Celovcu 1. 1908.

Mohorjeva družba je izdala v dobi od 1947 do 1972 nad 200 knjig v skupni nakladi enega milijona izvodov. dreš

VERA IN NAPETOSTI V MNOGONARODNI DRŽAVI

Michael B. Petrovich, profesor univerze Wisconsin, je objavil v reviji EAST EUROPEAN QUARTERLY (1. VI., št. 1, marec 1972, str. 118—135) rapravo: Yugoslavia: Religion and the Tensions of a Multi-National State.

V razpravi opisuje delovanje poedinih ver v Jugoslaviji v dobi komunističnega režima, ki izpričujejo identifikacijo verskih organizacij s poedinimi narodnostmi. Pravoslavna vera ima sedaj dve autokefalni cerkvi, srbsko in macedonsko, čeprav zadnja še ni splošno priznana (pač pa uživa očitno vse priznanje macedonske vlade) in med katoličani so bila tudi slovenske škofije združene v lastno cerkveno pokrajino. Muslimanska verska organizacija poudarja tudi muslimanstvo kot etnično in ne samo kot versko vrednoto.

Avtor zaključuje svoje izsledke z ugotovitvijo, da ne vplivajo cerkve na narodnosti s svojim verskim naukom. Enako ni opaziti, da bi učile sovražstvo do "propadnikov drugih ver in narodnosti. Na narodnostno in posredno s tem tudi na politično vprašanje pa vplivajo kot kulturne ustanove, ker se zavedno enačijo s svojimi narodi (Avtor omenja, da je prav to povezanost z narodom nekoč pripočel Tito kot katoličanom — junija 1945, ko jih je skušal pregovoriti, da bi pretrgali zveze z Rimom). Na drugi strani pa je avtor mnenja, da je še vedno dovolj razlogov za ohranitev Jugoslavije v bolj rahli federaciji — in v tem primeru kaže, da cerkve ne bodo igrale razdiralne vloge, marveč da bodo sodelovale v duhu ekumenizma ter si prizadevale za dosego bolj trdnega "bratstva in edinosti jugoslovanskih narodov".

Znana izjava dr. Jožeta Pogacnika o potrebnosti Jugoslavije gotovo kaže v isto smer, kakor jo pričakuje avtor. Seveda pa motijo n. pr. sožitje hrvatske in slovenske cerkvene pokrajine razmere v nekaterih narodnostno mešanih župnijah, kjer skuša vsaka stran opravičiti svoje stališče (primerjaj (nadaljevanje na drugi strani.)

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates \$4.00 per year: 30c per copy

Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada
646, Euclid Ave., Toronto 4.

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pe-
zov, za Brazilijo 60 kruzairov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35
šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za
Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati na-
ročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva
naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in
izdajatelja.

Med Slovinci

Toronto

• "Caravan 1972" Paviljon

"Ljubljana", ki ga je spet pri-
pravila slovenska skupnost na
Manning ulici je nepričakovano
dobro uspel! Rekli bi, da je
bil celo boljši in večji kot lani.
V lepo pripravljenih prostorih
so torontski Slovinci pokazali
gostom del Slovenije in Slo-
vence, ter njih gostoljubnost
veselost in dobrodošlost.

Dvorana je bila nad vse oku-
sno opremljena. Dobil si utis, da
si na slovenskem, kjer te poz-
dravljajo s slovenskimi barva-
mi okrašenimi mlaji. Tokrat je
slovenska mladina popolnoma
obvladovala zabavni prostor
tudi gostom pokazala in doka-
zala, da smo rod poln silnic, ki
hočejo živeti. Res, da so starejši
v ozadju spremljali ves po-
tek, a bila je mladina, ki je da-
la življenja in duška slovenske-
mu paviljonu. Prav zato so
dnevna poročila v tisku in na
radio in televiziji postavljali
naše zabavišče med najboljša.
Ce si opazoval goste, si lahko
videl nekatero večer za večer-
om, — tako jim je ugajalo!
Naše gospe in mamice ter go-
spodične, pa so se neumorno
vrstile pri postrežbi in kuhni
slovenskih jedil, fantje in mošje
pa so pomagali pri pivu in slo-
venskem vinu.

Razstavniki prostor je bil oku-
sno pripravljen, v sliki, suhi
robi, pletenina knjigah (angl.
in druge izdaje) in drugih raz-
stavnih predmetih (kot so čip-
ke in čipkarice, narodne noše,
zemljevidi) ter tako "podprli"
zabavni prostor v prispodobni
slovenskega življenja v domo-
vini. Premnogi bi bili, ki bi
jih morali tu imensko menova-
ti za njih neutrudno delo, —
temu se hočemo na nek način
ogniti — ker vsi mnogi znani
in tudi nepoznani zaslužijo na
tem mestu javno pohvalo.

Zahvala pa gre tudi g. župni-
ku, ki je dal spet na razpolago
obe dvorani, da se je "Ljub-
ljana paviljon" lahko dostojno
predstavil.

Omeniti bi hotel posebej no-
vo plesno grupo, ki je v lepih
narodnih nošah, fantovskih in
dekliskih, vzbujala ponos v na-
ših srcih ter veselo razpoženje
med gosti. Voditeljici vse če-
stičke prav tako pa tudi neu-
mornim godbenikom ter pev-
kam in pevcom.

Pred odhodom v Slovenijo pa
je tudi vodja "Nageljna" uredil
vse potrebno s "Caravan" cen-
tralnim uradom, — da je vse
slo po "žurci"! Tudi njemu
zahvala. — r-o.

• Po poročilih izletnikov, ki
so bili v času baragovih pro-
slav (o njih smo poročali v
zadnji številki S.D.) na obisku
v Sloveniji in se istih udeležili,
so taiste ob veliki množici
udeležencev nadpričakovano
dobro uspeli. Tako so bili pri-
reditelji in udeleženci z vsem
zadovoljni, saj so dali s tem
baragovi misli moralno pod-
poro.

• Tuli delo o filmu o Baragi
na tem kontinentu dobro na-
preduje. Čestitamo!

• Pikniki na slovenskih leto-
višjih v okolici Toronta so v
polnem razmahu!

• Cas šole se bliza! Druži-
ne se vračajo s počitnic in
mladina se pripravlja, da po-
novno stopi skozi vrata uče-
nosti. Obe slovenski šoli v To-
rontu bosta polno zasedeni v
letu 1972-73.

Bridport, Conn.

Družino g. Jožeta Usa, na
Cherry Hill Drive je zadelo hu-
da nesreča. Tri letna hčerka
Gwinth se je v družbi drugih
otrok igrala ob nabrežju naraste-
reke Rooster. Po nesreči je
padla v vodo. Oče je takoj od-
hitel na kraj nesreče in prinesel
deklico iz voda že mrtvo. Pog-
reb je bil iz cerkve sv. Križa.
Pogrebno mašo je opravil č.g.
Jerko Geržinčič, ki je imel tudi
lep nagovor. Sv. maša je bila
slovenska. Domači župnik č.g.
Hribšek je govor prevajal tudi
v angleščino. G. Jože Us je zelo
delavni član glasbene skupine
Zvon. Njemu, vsej družini in
sorodnikom naše sožalje. —č.

Chicago

• Slomškov dan in 60 letnico
obstoja slovenskega frančiškans-
kega komisariata so slovensko
obhajali na lemontskem gričku
v soboto 1. in v nedeljo 2. julija.
Iz Clevelanda sta prišla kar
2 busa. Z njimi je prišel tudi
šentolovrenski župnik in vicepo-
stulator za Slomškovo beatifi-
kacijo, č.g. Varga. Bilo je lepo
na pre večar in prav tako tudi
v nedeljo. Tudi dežja ni bilo,
čeprav je v okolici lilo. Mnogo
romarjev je bilo od vseh stra-
ni. Celo iz New Yorka so prišli
Klezinovi. Sv. mašo pri votlini
je opravil p. Fortunat Zorman,
ki je imel tudi pridigo o Slom-
šku in njegovi ljubezni do slo-
venske besede. Popoldan so
bile pred lursko votlino pete
litanijske z blagoslovom. Po lita-
nijah sta še spregovorila laika
g. Jancz Ovsenek in g. Mat
Tekavec.

• 25 letnico poroke. sta v
juliju obhajala slovenska roj-
ka gospod Frank in Pepca Mat-
kovič. Se zlati jubilej, to so
naše želje!

• 28 oktobra bo spet slo-
venski dan v veliki svetosti-
fanski dvorani. Proslava 22.
obletnice slov. rad. ure in pra-
znike slovenske neodvisnosti
Ves spored bodo s petjem in
muziko izpopolnili Henčkovi
fantje in orkester. Prišli bodo
naravnost iz Slovenije. Sponzor
njihovega obiska je slovenska
radijska ura. Pridite prav vsi!

• Napaka se je vrnila v po-
ročilo o selitvi g. Milana Pecha-
richa. Naselil se je v West-
montu in ne v Belmontu.

• Poslovlj se je od svojih
faranov v župniji Sv. Jožeta
Delavca, v Gary, Ind. č.g. Mir-
ko Godina, večletni župnik v
tej največji hrvaški fari. Odha-
ja v pokoj. Pri maši v nedeljo
30. julija je bil navzoč tudi
škof dr. Grutka, ki je imel
tudi lepo pridigo. Farani pa so
se s solzami od njega poslovili
v cerkveni dvorani. G.g. Mirko
Godina, slovenski minorit,

VAŠE OČI - VAŠA PRVA ČRTA SAMOOBRAMBE.

V najboljše varovalno orodje
že imate—to, so vaše oči.
Spoznavanje tega, kaj se
okrog vas godi vam že pomaga
pri zaščiti proti delovnim
nezgodam. Zato je pametno,
da pazite na nje, z zaščitnimi

očali, če to zahteva
delo. Prav tako je redni
pregled videnja brez prego-
varjanja. Pazite na vaše oči
in one vas bodo varno vodile
skozi delovni dan.

Resnična
pot do
varnosti je
samoobramba

Your Workmen's Compensation Board and The Safety Associations, Ontario

nekdanji gvardijan v Ptuj, je
bil župnik v Gary, Ind. od smrti
Venčeslava Ardas. I. 1959. Ve-
liko je storil za to farno. Zgradil
lep moderni sestriški samostan,
odplačal ves dolg in še je nekaj
pustil svojemu nasledniku O.
Benediktu Benakoviču. Bog ga
ohrani še monog let!

Cleveland

• 50 obletnica zdravništva
dr. Valentina Meršola. V Le-
mentu, na slovenskem roman-
ju letos sem ga videl. Dasi 78
let star, je še kar čvrst. Zdra-
vnik je postal leta 1932 v Pra-
gi. Medicino je študiral kar v
petih jezikih. Kot prvi Jugo-
slovan je dobil Rockefellerjevo
ustanovo ter je nadaljeval medi-
cinski študij na univerzah v
ZDA. Kot zdravnik se je povsem
posvetil študiju nalezljivi-
vih bolezni. Kjer koli se je po-
javila kaka nalezljiva bolezen,
je bil dr. Meršol zraven. Delo-
val je v Alabami, Tennessee,
New York City, Chicago. V Lju-
bljani je bil primarij v osred-
nji slovenski bolnišnici, šef
odelka za nalezljive bolezni
vse do taktat ko je moral z
vso družino v begunstvo.

Slovenski begunci na Koro-
škem v raznih taboriščih mu
dolgujemo veliko zahvalo. Bog le
ve, koliko je storil za sloven-
ske begunce v Lienzu ob Dravi
(Pegež) in nato v Spittalbu ob
Dravi. Da ni bilo skoro nika-
kih nalezljivih bolezni, je nje-
gova zasluga. Koliko je delal
zato, da bi vsaj otroci dobili
boljšo in bolj tečno hrano.
Skrb za higijeno po taboriščih
itd.

Najbolj pa smo mu lahko
hvaležni zato, da nas je ob 12.
uri, ko je bilo že izdano povelje
za vrnitev civilnih beguncev v
roke krvavega komun. režima,
s svojo hladnokrvno prisot-
nostjo pred Angliži rešil. Ko je
prišel feldmaršal Alexander v
Pegež, je dr. V. Meršol stopil
pred njega ne kot politik, ne kot
vodja kakšne politične forma-
cije, ampak predvsem kot človek,
zdravnik. Predočil mu je,
kaj čaka te begunce, to taktat
brezpravno rajo. Uspel je. Ukaz
za prisilno vrnitev je bil takoj
preklican. Mislim, da danes,
po tolikih letih življenja v svo-
bodnem svetu, kjer koli že,
premalno na to mislimo. Ob 50
letnici dr. Meršolovega človek-
koljubnega dela mu iskreno
čestitamo in mu želimo še dol-
go let življenja! —mg.

• Kako opisuje slovenski
duhovnik življenje v Clevelan-
du. Č.g. Vinko Zaletel, svetovni

potnik po vseh kontinentih
sveta, ki je bil večkrat tudi v
Cleveladnu, je v goriškem Ka-
toliškem Glasu in v Našem Ted-
niku v Celovcu opisal razmere
v Cleveladnu. Pa še kako gro-
zno! Kakor da črnci že žive
žrejo Slovence in druge bele,
da je bilo že nad tisoče prime-
rov ropov, posilstev, ubojev v
slov nasleju itd. Da so ti pož-
gali veliko cerkev Sv. Fran-
čiška na Superior Cesti, da so
hoteli požgati tudi slovensko
cerkev Sv. Vida in da Slovenci
s puškami na rami stražijo ok-
rog cerkve... Pač tipičen primer
preveč živahne domišljije. Ko
bi se vsaj malo preje informi-
ral pri tistih, katerim so raz-
mere bolj poznane! Urednik
Ameriške Domovine g. Vinko
Lipovec je v članku "Črnci v
Ameriški" Zaletelov trditve krep-
ko ovrgel. G. Vinko Zaletel se
je taktat res preveč zaletel! —o

Knjige in revije

(nadaljevanje sprve strani.)

pisanje Glasa koncila, ter Dru-
žine). Ker hierarhijama ni uspe-
lo priti do sporazumnega zak-
ljučka, je zadnje čase načela
to vprašanje republiška vlada.
dres

SLAVS IN CANADA. Vol 3.
Proceedings of the third national
conference on Canadian
Slavs. Uredil Cornelius J. Jaen-
nen. Izdal Inter-University
Committee on Canadian Slavs,
Ottawa, 1971.

Z nekoliko zamude je izšlo
obsežno poročilo (347 strani) o
tretji kanadski konferenci o
Slovanih v Kanadi, ki je bila
od 4.—7. junija 1969 v Torontu
v okviru letnega zborovanja
kanadskih znanstvenih društev.
Poročilo obsega predavanja,
ki so razdeljena v poglavji:
Preiskave, Politika in pravo,
Vzgoja, Jeziki in slovstvo, Ca-
snikarstvo ter Folklor.

Slovenski prispevek je na-
pisal Rudolf Čuješ: The invol-
vement of Canadian Slavs in
the cooperative movement in
Canada (2. poglavje, str. 157—
170). V sestavku je orisan ob-
seg ter nekatero posebnosti
zlasti v kreditnem zadrugištvu
med kanadskimi zadrugami, ki
so organizirane na načelu et-
nične pripadnosti naseljencev
slovenskega pokolenja. Zasto-
pani sta obe slovenski kreditni
zadrugi v Torontu.

Slovenci smo tudi omenjeni
v sestavku A. Maluckyja "Ana-
liza periodičnih publikacij ka-
nadskih Slovanov" (str. 309—
324). Kot posebnost omenja, da
je med vsemi slovanskimi pe-
riodičnimi publikacijami v Ka-

nadi slovenski tisk do največje
mere ohranil lastni jezik (naj-
manj angleškega oz. franco-
škega besedila). V sestavku dr.
J. Kirschbauma "Ideološka
orientacija tiska kanadskih
Slovanov" (str. 293—307) ozna-
čuje ta slovenski tisk v Kanadi
kot nacionalno orientiran z za-
govarjanjem političnega reži-
ma v domovini, ki bi zagotovi-
l svobodo, demokracijo, enake
pravice za vse ter politično sa-
mostojnost.

Splošnega značaja so še pri-
spevki: V. Szyrnski, Etnična in-
tegracija in psihološka prilago-
ditev; Vecoli & Kochan, Možno-
sti raziskovanja pri imigrant-
skih arhivih univerze Minne-
sota; J.D. Gagnon, Le parti
Quebecois in priseljenci; J.B.
Rudnyckij, Slovanske jeziko-
vne manjšine v Kanadi in njih
ustavna zaščita; C.J. Jaenen,
Kanadska vzgoja in manjšinske
pravice. Ostali prispevki —
vseh je 20 po številu — so po-
sveteni predvsem poedinim
slovanskim etničnim skupina-
m.

Poročilo o kongresu ne bo
samo zanimivo čtivo za Kanad-
čana slovanskega izvora, mar-
več za vsakogar, ki se zaveda,
da ni Kanada dežela dveh jezi-
kov in dveh kultur, marveč da
pripada približno tretjina nje-
nega prebivalstva drugim et-
ničnim skupinam. —dres

NOVA KNJIGA O BARAGI

V Božji besedi je že nekaj
časa izhajal roman o škofu
Frideriku Baragi, ki ga na pod-
lagi zgodovinskih virov napisal
pisatelj Karl Mauser. Sedaj je
izšel tudi kot knjiga na 190
straneh z 22 risbami akadem-
skega kiparja Franceta Gors-
ta. Obsega Baragovo življenje
od rojstva do njegovega odho-
da v Severno Ameriko. Broš-
ran izvod stane \$2.50, v usnje
vezan pa \$3.50. V Kanadi je
možno knjigo naročiti pri up-
ravi Božje besede, 739 Brown's
Line, Toronto 520, Ontario.
it11kela.K

• 2. julija so odkrili sloven-
ski čebelarji spominsko ploščo,
na hiši Petra Pavla Glavarja v
Komendi. Peter Pavel Glavar
(1721—1784), čigar življenje je
opisal Ivan Pregelj v zgodovins-
ki povesti "Odisej iz Komen-
de", je bil med drugim tudi
čebelarški strokovnjak.

• Po mnenju general marjor-
ja jugoslovanske ljudske vojske
je politična smešnica "v celofan
zavita in v roza trakom opre-
mljena peklena strojnica", ki
jo mora vojska "načrtno,
učinkovito ter hitro" pobijati.

NAŠA DOMOVINA SLOVENIJA

PO VZHODNEM ONTARIJU...

Od 12 do 16 junija je Onta-
rijska etnična tiskovna zveza
priredila svoje deveto potovan-
je po Ontario, da tako čimbolj
seznanj svoje člane z lepimi
in možnostmi, ki se nudijo
prebivalcem in turistom. Letos
nas je pot vodila po vzhodnih
predelih naše lepe province!

Najprej smo se ustavili v
Peterborough, kjer smo bili
sprejeti od župana ter si ogle-
dali "lift lock", dvigalne zapore
na Trent kanalu. Obiskali smo
tudi Bata knjižnico Trentske
univerze. Pot nas je dalje vo-
dila v Corbyville, kjer smo si
ogledali "Corby Distillers", kjer
poleg narazlaičnejših alkoholi-
čnih pijač raziskujejo tudi na
drugih področjih (umetna hra-
nila za domačo živino). Pre-
spali smo v novem "Four Sea-
son Hotelu" v Belleville. Drugo
jutro smo se udeležili poto-
vanja po reki Sv. Lovrenca
(1000 Island Boat Tour) ter
pristali končno v Rockport ter
preko Brockville nadaljevali
pot v Ottawa, kjer smo se

ustavili za en in pol dneva, da
smo si lahko ogledali najrazlič-
nejše ustanove in zanimivosti
naše prestolice. Udeležili smo
se predstave v novem Centru
umetnosti imeli kosilo v hribih
severno od Ottawe (Kingsme-
re) ter obiskali "Science Mu-
seum" ter posebne prostore,
kjer raziskujejo poleg drugih
tudi zgodovinske doprinose
"drugih" etničnih skupin v Ka-
nadi. Ta muzej bo za občinstvo
odprt v teku 2 let.

Iz Ottawe smo odpotovali na
obis "Atomic Energy plant" v
Chalk River, v Ottawaski do-
lini, kjer smo se zadržali ves
dan, od tu pa narej na ogled
posebnosti v North Balu in od
tu spet domov v Toronto! —
Ker pač slike več povedo kot
kopicica besed iste tu objav-
ljam, da tako med bralci vzbud-
imo interes za obisk istih.
Na tem mestu pa tudi izrekon
zahvalo Ont. turističnemu ura-
du za vsjo pomoč in vodstvo
ture. —V.M.

Predsednik E.P.A.O. izročja knjigo o 20. letnici županu
mesta Peterboro.

Na oddimu v Gatineau hribih severno od Ottawe. Park
je daroval državi (in ga dal tudi primerno "okrasiti" z
"razvalinami" preteklosti. nekdanji min. predsednik
McKenzie King.

SLOVENIJA DANES: EDVARD KARDELJ O NARODNI SPRAVI

"ŽEBOTOVA TEORIJA O NACIONALNI SPRAVI"

CIRIL ŽEBOT

"O vsem tem sicer ne bi niti govorili, če se tudi v našem domačem življenju, zlasti pa v zadnjih letih ponovno, kdaj pa kdaj ne bi vstranjo ponavljali poskusi sil stare, v revoluciji poražene slovenske družbe ter njenih zavestnih ali nezavestnih ideoloških in političnih dedičev, da si—ob podpori oportunistov in konzervativizma v socialističnih vrstah—znova ustvarijo pozicije za napad na našo revolucijo in socialistično samoupravljanje. Akcije te vrste se izražajo včasih v nacionalizmu oziroma hinavski, lažni skrbi za usodo slovenskega naroda včasih v bolj ali manj odkritih napadih na socialistični in samoupravni družbeni sistem, včasih v diverzantski kritiki, težav našega družbenega razvoja, da bi zanesli nemir in ljudske množice, včasih v boju za direktne pozicije v sistemu oblasti in samoupravljanja, včasih v neposrednih napadih na narodno osvobodilno vojno na revolucijo ter njeno tradicijo v slovenskem ljudstvu, včasih v liberalistični ali socialni demagogiji, včasih pod videzom obrambe svobodne znanosti ali kulture, izza katere skušajo de-

jansko postaviti pozicije za izrazito politično akcijo, vselej pa proti družbeni vlogi in politiki Zveze komunistov...."

"... Ni potrebno, da bi precejvali moč teh družbenih sil vendar jih tudi podcenjevati ne smemo".

"Nasprotniki so delovali in bodo delovali tudi v prihodnje. A mi se neredko znajdemo s svojimi resolucijami bolj v vlogi komentatorja dogajanja, kot pa revolucionarnega faktorja v tem dogajanju. Pravi problem je potemtakem, kako na vse to reagirajo organizirane socialistične sile, se pravi, ali dovolj odločno in hitro odgovorjajo in ukrepajo v zvezi s takšnimi poskusi. Toda če govorimo o tem, moramo priznati, da se je zadnja leta marsikdo preveč dal uspavati, da bodo tekle stvari kar same od sebe in da se naši socialistični in samoupravni praktiki pač ne more nič pripetiti. Potek dogodkov pa je pokazal—ne le na Hrvaškem, ampak povsod po Jugoslaviji, in prav tako. Sloveniji—da je taka iluzija ne le škodljiva, marveč celo nevarna...."

ŠTIRI POSEBNE NEVARNOSTI

"Neredko slišimo gesla, da ni treba nikomur dajati razrednih, ideoloških in političnih etiket, če se ne strinja s politiko Zveze komunistov.

Pogosto prav nosilci takih pojmovanj brez sramu oziroma kot konservativne in stalinistične tiste revolucionarne sile našega delavskega razporeda in naše družbe, ki so dejansko nosile na svojih plečih vso težo boja proti stalinizmu, boja za socialistično samoupravljanje in za demokratizacijo naše družbe in jo nosijo tudi danes. Iz istih vrst tudi stalno prihajajo poskusi razrednotenja narodnoosvobodilnega boja,

partizanske voske, Osvobodilne fronte, kar dejansko ne pomeni nič drugega kot pokus, da bi se sile, ki so bile večeraj poražene, znova vsilile slovenskemu ljudstvu za gospodarja.... In zato je oportunistem prav tu v praksi socialističnih sil in zlasti Zveze komunistov ustvaril precej šibkih točk.... Slovesna socialistična država financira nekatere založniške sklade, ki vidijo svojo dolžnost v tem, da s precej velikimi milijonskimi vsotami podpirajo tudi tisti tisk, ki je naperjen proti interesom delavskega razreda.... del našega časopisja ter televizije in-

radia—ne bom trdil, da je velik, vendar tudi ne tako majhen—pogosto kaže, da nima poslušalca za to, kaj je na liniji naše revolucije, kaj pa je proti njej.... že leta in leta delujejo na nekaterih fakultetah naše univerze posamezniki, za katere vsa slovenska javnost dobro ve, da tam ne gojijo znanosti—ampak se ukvarjajo predvsem z ideologijo in politiko. Njihov cilj je pravzaprav dezorientirati in demoralizirati mladega človeka in ga ločiti prav od najprogresivnejših sil naše revolucije, predvsem pa od Zveze komunistov. Toda čeprav je jasno, da s tem taki posamezniki ne le škodujejo ugledu naše univerze in ogromni večini odgovornih znanstvenih in pedagoških delavcev na njej... se vendarle precej uspešno skrivajo za formulo o tem, da naj se

politika, se pravi politika socialistične družbe, ne meša v znanost. Ali pa vzemite nekatera področja našega kulturnega življenja. Tu in tam so si svoja gnezda spletle skupinice ljudi, ki mislijo, da je vsa modrost tako imenovanega kulturnega avantgardizma v tem, da se postavljajo po robu revoluciji.

Na nekaterih zelo odgovornih mestih so komunisti, ki so obremenjeni z oportunistično miselnostjo in se obnašajo tako, kakor da se v svojem delu niso dolžni boriti za idejne in politične smotre in sklepe Zveze komunistov, ampak se jim zdi boljše, da se držijo tiste politične taktike, ki ji n. pr. v Srbiji pravijo: "Dober dan čaršija, na vse štiri strani".

RESNIČNA NARODNA SPRAVA

V zadobrovskega govora je Edvard Kardelj pojem narodne sprave zreduciral na legalistično trditve, da "so že leta in leta vrata v domovino odprta vsem tistim v tujini...." torej tudi nekdanjim političnim beguncem, ki so se bili umaknili nasilju prvotno stalinistične (nato pa še dolga leta rankovčevske in še danes politično zaključne) partije. Seveda pa to ne velja za tiste, katerih imena so stala na udbaški listi "vojnih zločincev"....

Če bi bistvo narodne sprave bilo v tej legalistični konstrukciji "odprtih vrat", bi učinek bil omejen na morebitni povratek nekaj vpokojencev, ki bi si želeli v Sloveniji umreti. Velika večina nekdanjih političnih beguncem živi v daljnih deželah južne in severne Amerike ter Avstralije, kjer so se že davno usidrali in ustallili in bi se tudi zaradi svojih otrok in njihovih družin težko znova naselili v Sloveniji.

Bistva in praktičnega pomena narodne sprave ni na relaciji Slovenija—Slovenci v svetu, temveč v osnovnem odnosu režim-slovensko ljudstvo. Akt narodne sprave je v tem, da se

vsem žrtvam nekdanjega stalinističnega nasilja, pa naj so umrli ali preživeli doma ali odšli v svet, v slovenski javnosti vrneta njih človeško dostojanstvo in življenjska enakopravnost, ki sta jim tako dolgo bili teptani. Ker so na tem prizadete predvsem množice nekdanj preganjanih in še vedno zapostavljenih Slovencev v domovini ter njih sorodnikov, potomcev, prijateljev in znancev, je narodna sprava v tem svojem bistvenem smislu predpogoj za slovensko solidarnost in narodno-politično strnjeno, ki sta tako nujni za dobrobit današnje Slovenije, njene nadaljnje razvoja in varnega obstoja.

V uvodu svojega govora v Zadobrovi je Edvard Kardelj sam nakazal to resnično dimenzijo narodne sprave, ko je evfemistično spomnil partijske veterane: "Vaš boj je obenem temeljito preobrazil slovensko družbo in dal oblast delovnemu človeku (—partiji. C.Z.). Razredni in življenjski interesi, kakor pravi himna o Internacionalni, ki so bili večeraj nič, so postali danes vse". Ker je osnovno domače nasprotje

bilo med stalinističnim nasiljem za dosego izključne partijske oblasti na eni strani in obrambo proti temu nasilju in cilju na drugi strani, in ker se poleg partija že skoraj dvajset let deklarativno otresa totalitarnih atributov svojega začetnega stalinizma, sta smisel in potreba narodne sprave na dlan.

Edvard Kardelj je v svojem govoru dal vedeti, da ga v zvezi s tako resnično narodno spravo skrbijo "politični ostanke in ideološki dediči stare slovenske družbe". Ta zaskrbljenost je namišljena. Predvno Slovenijo sta politično uničili in razdeljali nacistična okupacija in njej sledeč boljševizacija. Se tako popolna narodna sprava danes ne bi mogla priklicati nazaj te izničene "stare slovenske družbe" ali spraviti na oblast njenih "političnih ostanke in ideoloških dedičev". V resnici gre za nekaj čisto drugega. Gre za nove "Petiče", "Remce", "Krefte" in "Matičiče" in za dolge vrste pripadnike povojnih domačih rodov in razmer, ki jih niti dialektična zgovornost Edvarda Kardelja ne more odpraviti kot "politične ostanke" ali "ideološke dediče" predvojne "stare slovenske družbe". Tudi ti potrebujejo oziroma narodne sprave in svobode, da bodo mogli Slovenijo ohraniti in razvijati v neoviranem samoupravljanju in resnični demokraciji.

• O dvestoletnici, ko je začela delovati na Dunaju šolska založba, ki je bila odgovorna tudi za tiskanje šolskih knjig na slovenskem ozemlju (1772), je Slovenski šolski muzej v Ljubljani priredil posebno razstavo "Slovenska šolska knjiga ob 200-letnici uradnih šolskih tiskov" ter izdala tudi priložnostno publikacijo z istim naslovom. Za slovensko ozemlje so tiskali šolske knjige v Ljubljani, Gradcu, Celovcu, Celju in Trstu. Dejansko se je slovensko slovovalo začelo z neuradno šolsko knjigo, s Trubarjevim Abecernikom, že mnogo prej.

Četrtega julija je bila v Zadobrovi pri Ljubljani proslava 30-letnice ustanovitve prvih slovenskih partizanskih "brigad". DELO z dne 5. julija je poročalo, da se je proslave udeležilo 70.000 ljudi ter vodstvi slovenske partije in vlade. Prišel je tudi zvezni obrambi minister general Nikola Ljubičič. Glavni govornik na proslavi je bil Edvard Kardelj, ki je zgodovinski predmet proslave razširil v razglabljanje o političnem položaju in številnih problemih današnje Slovenije.

Posebnost v Zadobrovi je bila v tem, da je Edvard Kardelj svoj običajni doktrinarni

govor ob pomembni partijski obletnici tokrat navezal na temo o "nacionalni spravi", ki jo je na seji CK Zveze komunistov Slovenije dne 16. decembra 1971 njen predsednik Franc Popit bil označil za "Žebotovo teorijo o nacionalni spravi" okvir sodobnega slovenskega "nacionalizma". Na zadobrovske proslave je Edvard Kardelj Popitovo geslo podrobneje razvil in ga dvignil na prvo mesto politične problematike v Sloveniji. Zato naj vključim poglavitve navedbe iz Kardeljevega govora v njegovem zaporstju; dodal sem le primerne podnaslove za boljše preglednost.

NA ZAČETKU JE BIL STALINIZEM

"Vaš boj je prinesel slovenskemu narodu ne le dokončno varnost za njegov obstoj in svobodo, ampak tudi trden mir in neodvisnost v povezanosti z narodi Jugoslavije. Toda vaš boj je obenem temeljito preobrazil slovensko družbo in dal oblast delovnemu človeku. Razredni in življenjski interesi tisti, kakor pravi himna o Internacionalni, ki so bili večeraj nič, so postali danes vse. Le to je razlog, zaradi katerega so nekateri ljudje pri nas, ki so dejansko politični ostanke ali pa

ideološki dediči stare slovenske družbe, kar naprej tako "v skrbeh" za usodo slovenskega naroda, čigar položaj nikoli v zgodovini ni bil trdnjši in varnejši, kot je sedaj, in ki nikoli v zgodovini ni hitreje in bolj vsestransko napredoval kakor po zmagi naše revolucije. Ze iz tega dejstva je videti, da je tak nacionalizem izrazita fasada za prikrivanje reacionarnih političnih ciljev, naperjenih bodisi proti samoupravljanju, to pa pomeni proti nemu ali drugemu".

KARDELJEVA VERZIJA "NACIONALNE SPRAVE"

"...danes nekateri od nekdanjih okupatorjevih sodelavcev ali njihovih ideoloških in političnih dedičev, ki delujejo v tujini, govore o potrebi nekakšne "nacionalne sprave", in to z lažnimi frazami o demokraciji, ki je takrat, ko so bili na oblasti, niso poznali. Toda že leta in leta so vrata v domovino odprta vsem tistim v tujini, ki jih ne obremenjujejo vojni zločini, pripravljani pa so se podrediti ustavnemu sistemu in zakonom socialistične Jugoslavije in socialistične Slovenije. To je edina močoga in

edina dopustna pot tako imenovane "nacionalne sprave". Potemtakem je povsem jasno, da tistim, ki postavljajo kakšne druge pogoje, ni do kakršne koli "nacionalne sprave", marveč do ustvarjanja lastnih političnih postojank za kontrarevolucionarno aktivnost. Tega pa naša socialistična revolucija ne bo nikomur dopustila...." "S tem naj računa vsakdo: tisti v tujini, pa tudi tisti največje v socialističnih vrstah pri nas doma, ki niso sposobni spregledati, kdaj jim kdo podtika rog za svečo".

OB SMRTI DR. OTONA MUHRA

.... Dr. J. Planinšič

V prejšnji številki se je S. D. oddolžila svojemu prijatelju s kratkim člankom. Med tem smo dobili spodnje vrstice od njegovega osebnega prijatelja. Urednik.)

zato se hočem omejiti samo na eno njegovih najbolj karakterističnih, morda celo edinstvenih značilnosti ljudi njegove generacije: globoko zasidrana ljubezen do svoje rodne domovine in njegovo prvobornost za slovensko državno misel, ki ji je ostal zvest do konca in tudi najbolj dosleden branitelj.

Rojen na skrajnem severu slovenske domovine je že v rani mladosti spoznal in se zavedel naloge bodočega slovenskega razumnika. Ljubil je vso slovensko domovino, vključivši Koroško in Primorsko, toda bolelo ga je, da se mora ta mali in miroljubni narod sredi Evrope boriti ne samo proti močnim in oblastiljivim sosedoma na severu in zapadu, temveč tudi protijugoslovanskemu notranjemu kolonializmu.

Rojen 1918 pri Sv. Juriju ob Pesnici. Maturiral na klasični gimnaziji v Mariboru, diplomiral iz klasičnih jezikov na ljubljanski univerzi, doktorat položil na graški univerzi. Profesor klasičnih jezikov v Gorici, Trstu in Grand Rapids. Umril v Gorici 27. aprila 1972. leta.

Kot edini Slovenec v zamejstvu, ki je poznal pokojnega dr. Otona Muhra od septembra 1929. leta, ko sva se prvič srečala v prvem razredu klasične gimnazije v Mariboru in ostala zvesta prijatelja 43 let, še posebno čutim izgubo te markantne osebnosti in tudi dolžnost napisati nekaj vrstic v njegov spomin.

Ker so drugi že pisali o njem kot prvotnem vzgojitelju, iskrenem prijatelju, prijatelju družabniku, ostrem komentatorju, odličnem in duhovitem debaterju, ljubitelju lepote od klasične do moderne dobe, itd.,

Ko se je v času Aleksander—Živkovičeve diktature Marijborška klasična gimnazija bila pod totalitarnim sokolskim vodstvom ravnatelja Mastnaka in profesorja Kende, ko so Cankarjevi odlomki o lepoti slovenskih nebes pod Triglavom bili nasilno trgani iz slovenskih čitank, ko je bilo uradno prepovedano izjaviti pripadnost k slovenskemu narodu, ampak k jugoslovanskemu, to je velesrbskemu, se je takoj pridružil uporni skupini študentov, ki je proti takim metodam zakričala "J' ACCUSE" in v znak protesta nosila zelene kravate in s tem riskirala za vedno izključitev iz vseh jugoslovanskih šol.

Ko se je ob koncu druge svetovne vojne slovenski študirajoči mladini na Koroškem in Primorskem prvič nudila možnost slovenskih šol, je bil profesor Muhr med prvimi, ki je zasejal seme slovenske narodne zavesti v Gorici in Trstu. Tokrat je Aleksandrovo diktaturo nadomestila Titova diktatura in slovenski vzgojitelji na Primorskem, po večini begunci iz Slovenije, so bili noč in dan izpostavljeni fizičnim napadom slovenskih komunističnih pripadnikov in celo kamenjanjem na njihovi vsakodnevni poti v šolo. Toda kljub njihovi zaslepljenosti in srditi gonji proti slovenskim šolam so se vendarle uspele, in vso to dobo je bil profesor Muhr eden izmed prvih, ki je oral ledino slovenske misli med študirajočo mladino v Gorici in Trstu.

V Gorici in Trstu je postal ljubljene slovenske mladine. Ljubili so ga, kakor so ga ne-

čoč ljubili sošolci v gimnaziji in tovariši na univerzi; spoštovali so ga tako, kot je on nekoč spoštoval svoje profesorje. To je bila brez dvoma najplodovitejša doba njegovega življenja. Napisal je vrsto slovenskih učbenikov in ob svojem odhodu v Ameriko, ko je večina organizatorjev slovenskih šol na Primorskem ter mnogoletnih učiteljev in profesorjev bila prisiljena si iskati kruha po svetu, se je z bolečino v srcu poslovil od rodov slovenske mladine, ki jo je tako ljubil in ki se ga bo brez dvoma še dolgo spominjala.

Profesor Muhr je bil taka markantna oseba skozi več desetletij slovenske zgodovine v domovini in zamejstvu, da se mora vsak zaveden Slovenec, ki ga je poznal ali kedaj samo bežno srečal, ob njegovi smrti zamisliti in vase pogledati. Bil je med prvimi, ki se je zavedal, da je za Slovence edina rešitev v samostojni slovenski državi, navduševal se je za slovensko državno gibanje, bil vedno nekompromisen branitelj te kristalno—čiste ideje, kar je tudi izrazil, ko je bil se v Ameriki, z željo, da bi bil pokopan v slovenski zemlji. Verjetno je to ena izmed redkih želj, ki se mu je res izpolnila.

Ko živimo v času kompromisov, neizpolnjenih obljub, v borbi za položaje in bleščeče naslove, je dejstvo, da je še kdo, ki vse to kategorično odklanja ter se bori in navdušuje le za idejo, tako osvežujoče! In tak mož je bil dr. Oton Muhr. Ni bil politik, ampak ideolog te nabolj čiste slovenske zamisli....

• 175 letnico rojstva misijonskega škofa Barage so proslavili v Sloveniji z dvema prreditvama. v njegov. rojstni župniji v Dobriču. 29. junija je pomožni škof dr. Stanko Lenič posvetil v cerkvi novi oltar, 30. julija pa je opravil spominska slovesnost nadškof dr. Jože Pogačnik. O tej priliki so mogli obiskati verniki tudi Baragovo rojstno sobo v Mali vasi, ki je urejena kot muzej. Opreme sobe je iz časov, ko je živel Baragova družina, čeprav ni bila njena last. Po stenuh so razmeščene slike iz Layerjeve šole, v posebni stekleni omari pa so spominske knjige in slike, ki so v zvezi z Barago.

• Nad Trstom kraljuje močena stavba modernega sloga—svetiščice Marije Matere in Kraljice. Cerkev obiskuje tudi mnogo slovenskih romarjev. V cerkvi je sicer oltar sv. Cirila on Metoda ter kip sv. Modesta, toda med podobnicami ter molitvami v različnih jezikih ni najti slovenskih. Tiskane so bila tudi razglednice s slovenskim besedilom, ki pa jih ni mogoče kupiti v svetišču. Zopet žalostni primer, ko je narodnostni šovinizem močnejši kot krščansko bratstvo!

• V eni župnih cerkva v Sloveniji je našel župnik salomonsko rešitev, kako zadovoljiti konservativne in bolj napredne: zgodnjo mašo ob nedeljah daruje pri starem oltarju s hrbtom proti ljudstvu in moli včasih za nameček še kanon v latinščini, pozno mašo pa pri novem oltarju obrnjen proti ljudstvu.

VAŠE NOVE PRAVICE O HIŠNEM PREBIVANJU V PRENOVLJENEM ZAKONU ONTARIJSKIH ČLOVEČANSKIH PRAVIC

Zakon pravi, da nikomur ne sme biti zaničano hišno prebivanje vsled rase, vere, barve, spola, nardonosti, prednikov ali krajša rojstva.

Hišno prebivanje (Housing accommodation) je označena kot vsako mesto prebivanja, razen ono, kjer lastnik hiše in njegova družina žive sami ter souporabljajo kopalnico in kuhinjo z najemniki.

Za nadaljne informacije stopite v stik z:

Ontario Human Rights Commission
400 University Avenue
Toronto, Ontario 965-6841

Ali urade od "Ministry of Labour" v krajih: Barrie, Hamilton, Kenora, Kingston, Kitchener, London, Ottawa, Peterborough, Sarnia, Sault Steo Marie, Sudbury, Thunder Bay in Windsor.

Ontario Human Rights Commission
Ontario Ministry of Labour

Slepota ali zlobnost: LE KOMU TO KORISTI!

Od časa do časa mi pride v roke "Sij slovenske svobode". Ze ob imenu samem nastajajo dvomi. Ko pa prebram razne sestavke, pa se mi zdi, kakor da je listič nastal posebej iz nagiba, da od zunaj udriha po Cerkvi v Sloveniji. Vprašujem se tudi, kakšna neki bi bila svoboda, ki jo ta list oznanja. Saj udriha vsevprek in po vseh, ki do milimetra natančno ne mislijo tako kot urednik in njegove dva pomočnika v ZDA in Rimu. Proglasili so se za glasnike in branilce edinoprave vere in edinoprave politične poti, pa so šibki teologi in zelo dorni politiki. Poleg tega, če se ne motim, je urednik "Sija" do še pred nekaj leti imel tudi drugačno mnenje o osnovnem slovenskem vpašanju.

Pred vojno je bil (kot tudi Mirko Javornik) sotrudnik marksistične (Brilejeve) revije "BESEDA", potem je služil pri Jugo-agenciji "AVALI" v Beogradu in končno je predsedal k SLOVENCU. Tudi v Argentini je večkrat preskočil. Le pri slovenskem državnem gibanju ga ni bilo. Sedaj pa hoče on druge učiti slovenske in krščanske doslednosti...

Se nekaj pripomb o pisanju "Sija". Stalno zaletavanje v dr. Cirila Zebota je bolešno. Tudi v knjigi "Luči in sence" se je Ruda Jurčec večkrat zaletel v njega. In, kar je še bolj neresno, celo v njegovega brata Frančka, menda kar tako mimogrede... Podobno kot je knjiga polna drugih netočnosti in izmišljotin. Trditve "Lectorja" da je SD "samo še osebno propagandno glasilo washingtonskega profesorja dr. C.A. Zebota in o njegovi 100% cenzuri je bajka.

Urednik "SLOVENSKE DRŽAVE", ki mu skušam pri listu pomagati, kolikor pač še premorem, mi je večkrat potopil, da dr. Zebot pošilja samo še svoje podpisane članke, ki jih objavlja tudi v drugih listih, in da že dolga leta ne sodeluje pri urejanju lista, ker zato nima časa.

Napiši karkoli samo, da "udari", čeprav ne drži—taka je uredniška praksa "Sija". Naj navedem še en primer: "V "Siju" št. 9. od 15. junija 1972 se je "lector" iznebil, sledede trditve: "Med jubilejnimi voščili (ob 20-letnici "Družine" op. pisca) vseh petih slovenskih škofov je po svoje zgovorno tisto mariborskega pomožnega škofa, msgr. Grmiča, ki mu je celo sam pokojni Janez XXIII. Dejal "rdeči škof" (podčrtal jaz). Kako malo ve "lector" o razmerah v domovini, se vidi iz te, docela iz trte izvirne obdolžitve. Dr. Vekoslav Grmič, tedaj župnik na Vranskem je bil imenovan za mariborskega pomožnega škofa koncem februarja ali v začetku marca 1968. od sedanjega papeža Pavla VI. Kako more torej pisec trditi, da je papež Janez XXIII. (ki je umrl 3. junija 1963. op. pisca) imenoval neznanega mu podeželskega župnika "rdeči škof"? Toda poznani "lector" pač piše samo zato, da koga, ki mu ne "diši" umaže!

V "Siju" tudi beremo večkrat kako pikro opombo na račun ljubljanskega nadškofa dr. Jožefa Pogačnika. Silno mu je n. pr. zameril govor ob novoletnem sprejemu pri predsedniku verske komisije za Slovenijo, v katerem je nadškof dejal, da je "za Slovence skupna Jugoslavija življensko nujna, posebno še danes, da je celo najslabša Jugoslavija za Slovence, najbo-

ljša rešitev". Ta nagovor je bil objavljen v "Družini". Cemu tak napad? Ali pri "Siju" ne vedo, ali nočejo vedeti, kakšne so prilike v sedanji Sloveniji? Slovenski škofje pač delajo, kar morejo, da ohranjajo in obnavljajo dušnopastirsko poslanstvo Cerkev in da dosežejo vsaj nekaj možnosti. Toda tam v Argentini sedijo za bregom, enako Sijeva pomočnika v ZDA in Rimu. Radi bi iz varne daljave doma izzvali križarsko vojsko proti komunizmu. O kakem dialogu, ki ga svetuje II. cerkveni koncil, niti slišati nočejo. Lahko je hujskati od daleč, iz varnega zapečka; sami škode ne bodo trpeli. Trpela pa bi Cerkev v domovini. Menda ti pisci in napadači izza ogla tudi to hočejo. Dosledno svojemu pisanju bi tri sivejski mušketirji morali voditi lastno gverilo v slovenskih hribih. Izgleda, da se samo za svojo kožo obnašajo obzirno in previdno.

Napadanje Slovencev je druga priljubljena tema teh treh ljudi pri "Siju". Pred leti, ko se je akcija za Slovenik začela, so trdili, da bo komunistična vlada in ne slovenski škofje pošiljala tja svoje duhovniške pripadnike. Nato so se spravili na spirituala Slovencev dr. Truhlarja. Ne bom se spuščal na področje njegove teologije. Prepušчам to slovenskim škofom in teologom. Če je res kaj bistvenega narobe pri njem, bodo ob pravem času in na primeren način to zadevo oni sami uredili. Toda tem ljudem, ki napadajo, ne gre za zaupanje Cerkvi na njenem področju; tega izpodkopujejo kjer le morejo. Sedanja Slovenska Cerkev jim ni pogodu. Zato brco zdaj temu, zdaj drugemu škofu ali duhovniku. (V "Ameriški Dovomini" se je pred kratkim na podoben način oglašil Janez Grum. Ne prvič. Ponavlja po "Siju". Tudi njemu ni všeč Slovenik, pa naj bo še tako potreben).

Za konec še eno. Novonastavljeni v ZDA in v Kanadi in morda tudi v Argentini, gredo na obisk v Slovenijo, mnogi da bi še enkrat videli svoje starše ali sorodnike, obiskali rodno vas in cerkev, kjer so bili krščeni. Nekaterim tudi to ni prav. Podobno kot v "Siju" tudi v knjigi Franc Izanec, "Odpri grobovi", II. str. 112—113, piše nekdo: "Ko pridem v Drašče in pogledam po dolini, mi je hudo. Saj je vsa zemlja pred menoj pokrita v krvjo in posejana z monogostevilnimi grobovi. Vsi, ki prihajajo iz tujine domov, na vse to pozabljajo. Z nikomur od teh se ne pogovarjam. Kajti sleherni od vas nas s prestopom na slovensko zemljo izdaja". — Moj Bog, se vprašujem, ali je sploh mogoče kaj takega trditi. Ali smo res tako brez srca, brez vsakega rodoljubja, da bi ne šli, če nam je le dano, še enkrat na svoj dom pozdravit ostarelo mater in bolnega očeta, podati roko bratom in sestram. Razumem pisca gornjih vrstic, a njegovo obtožbo izdajstva s prezirom zavračam. Ali naj bo vsakdo, ki iz tujine obišče svoj nekdanji dom, ali kdor doma poskuša najti možnosti boljše medsebojnega razumevanja, oklevetan za "nenašega", za izdajalca? Tisti, ki tako delajo in v nemajo sovraštvo, ne koristijo ne slovenstvu, ne krščanstvu, temveč nasprotnikom obeh. Tisti, ki to delajo, so slepi ali zlobni. Naj ostanejo osamljeni.

Mirko Geratič

ZAMISEL ZDRUŽENE EVROPE V ZGODOVINI

Ce se omejimo na novejšo dobo, je predlagal Združeno Evropo v 18. st. francoski duhovnik Saint-Pierre, ki je predlagal "stalno kongres" 18 držav z evropskim senatom ter skupno vojsko in predračunom.

Napoleon je v svojih spominih na otoku sv. Helene pisal o svojih sanjah, da bi uresničil ev-

ropsko skupnost.

17. julija 1851 je govoril Victor Hugo v francoski poslanski zbornici o bodočih Združenih državah Evrope. 14. julija 1870 je začenih držav Evrope". Kljub sadil v Guerneseyu "hrast Združenjovi viziji o skupni Reni in odpravi mej med Francijo in Nemčijo so divjale med obema

državama še tri vojne z vsemi združenimi grozotami predno je zmagala ideja sodelovanja med njima v okviru Evrope.

Francoski državnik Briand je predlagal 1. 1930 organizacijo federalne Evrope, ki je postala, po njegovih besedah, nujna potreba narodov Evrope toda nacionalizmi poedinih držav so bili

še premočni, da bi sprejeli njegovo pobudo.

Po 1. 1942 se je izrekel za Združeno Evropo francoski poslanec Robert Schuman, ki ga je zaprla nemška tajna policija. Tudi Churchill se je 1. 1946 izjavil za Združeno Evropo. Po končani vojni je Robert Schuman, ki se mu je pridružil Jean Monnet, predlagal Nemcem 1. 1950 ustanovitev gospodarske skupnosti za premog in železo, ki je postala zametek Skupnega trga in razvoja v smeri Združene Evrope. Zlasti od pridružitve Anglije

si obetajo zagovorniki Združene Evrope veliko — da bo namreč zaradi dolge parlamentarne tradicije Anglije končno uspelo prestaviti tudi Evropski parlament iz sanje v stvarnost.

Tudi Vatikan se je ponovno izjavil v prid ideje Združene Evrope in Pavel VI. je določil sv. Benedikta za njenega posebne- ga zaščitnika, saj so benediktinci s križem, knjigo in plugom bili med graditelji enote, ki jo identificira — po zgodovinarju Dawsonu — prodvsem ista kultura. — fs.

PO VZHODNEM ONTARIO

Ob reki sv. Lovrence—"tisoč otokov". Na sliki so vsi udeleženci deveture urednikov etničnih listov iz Ontario — v juniju letos.

Ogled urdaov in skladišč, kjer v Ottawi pripravljajo in raziskujejo predmete za kanadski in etnični muzej. V sredi slike — razlaga delo — ravnateljica ga Dr. Roy.

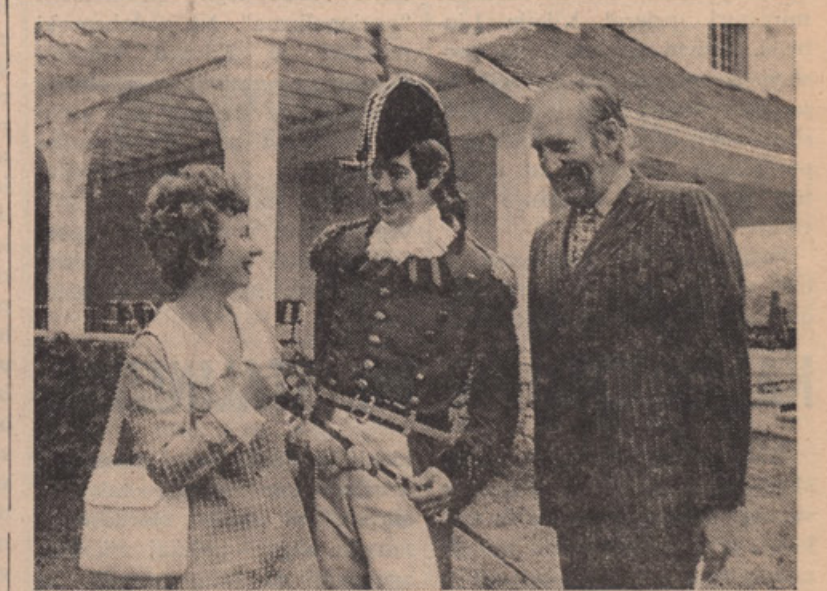
VAŠE ROKE SO V STIKU S SVETOM

Držite vske roke v dobrem stanju. Ko delate, delajte obrambno. Če vaše roke abrijo zaščitne rokavice, jih oblečite. Vzemite si časa z učenjeme uporabe orodja. Misli nekoliko, pazi se, sa boš serčno brebil delovni dan, vsaki dan.

RESNIČNA
POT DO
VARNOSTI JE
SAMOOBRAMBA

Your Workmen's Compensation Board
and The Safety Associations, Ontario

Tudi "njega" smo srečali v Peterbouru

V "Skladišču" ravnatelja ga Dr. Roy v Ottawi. Uredniki si ogledujejo "predelano" etnično gradivo za muzej.

Ogled kolovrat modela. Marsikaj je še v zabojih, drugo je v pripravi. Muzej bo odprt publiku v dobi 2 let.

Predsednik EPAO g. Mauko (urednik našega lista) izroča 3 izvide knjig, ki je izšla za 20. letnico zveze knjižničarju Peterborške univerzitetne knjižnice.

• The Baraga Bulletin, ki izhaja 4krat na leto, je stopil letos v svoje 25 leto izhajanja. Na naslovni strani prinaša veliko sliko novega Baragovega spomenika nad zalivom v L. Anseu. Na 3 straneh prinaša v zmanjšanem obsegu ponatise prve in nekaterih drugih bolj značilnih števil Bulletin. Baragov dan bodo letos slavili 17.

septembra v cerkvi sv. Frančiška Saleskega v Manistiguem v Michiganu. Glavni celebrant bo marketski škof Salatka, pridigal bo pa škof Povish iz Crookstona, Minnesota. Letos je poleg 175 letnice Baragovega rojstva tudi 140 letnica njegovega prvega obiska Indijanskega jezera ter Gornjega mičiganskega polotoka.